

דף צח.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' מעילה פ"ח ה"ח

כְּשֶׁפּוֹסְקִין עִם הָאֱמָנִין - לְבָנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ וּבְעֶזְרוֹת. פּוֹסְקִין
עִמָּהֶן כָּךְ וְכָךְ אִמָּה בְּכָךְ וְכָךְ סָלַע בְּאִמָּה בֵּת עֶשְׂרִים
אֶצְבַּע. וְכִשְׁמוֹשְׁחִין לָהֶן מֵה שֶׁבָּנוּ מוֹשְׁחִין וּמַחְשְׁבִין
לָהֶן בְּאִמָּה גְּדוּלָּה בֵּת עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת כִּדִּי שְׁלֹא
יָבֹאוּ לִידֵי מַעֲלָה מִפְּנֵי שְׂאִין מִדְּקָדְקִין בְּמַשִּׁיחָה:

עין משפט ב.ג.

הרמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ה ה"ב

וְדָבָר בָּרוּר בַּתּוֹרָה ל שֶׁהוּא שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת כָּל חֲלָה
שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים. וְעוֹרְכִין אוֹתוֹ שְׁנֵי סְדָרִים. שֵׁשׁ חֲלוֹת בְּכָל
סֵדֶר. חֲלָה עַל גְּבִי חֲלָה וּבֵין כָּל שְׁתֵּי חֲלוֹת שְׁלֹשָׁה קָנִים
שֶׁל זָהָב כִּדִּי שֶׁתְּהִיָּה הָרוּחַ מְנַשְׁבֶּת בּוֹ. וְסוּמָךְ כָּל
מַעֲרָכָה בְּשְׁתֵּי קְשׁוּוֹת. וְנוֹתְנִין בְּצַד כָּל כְּלִי שִׁישׁ בּוֹ קוֹמֵץ

ב. כסף משנה: כשפוסקים עם האומנים וכו'. בפ"ז דכלים ומייתי לה בפרק שתי הלחם
(דף צ"ח) ובפ' על אלו מומין (דף מ') ובגמרא אמרו חד לכספא ודהבא, ויש לתמוה
על רבינו שהשמיטו:

ל. כסף משנה: ומ"ש ובין כל שתי חלות שלשה קנים של זהב וכו' וסומך כל מערכה בשתי
קשוות. פרק שתי הלחם (דף צ"ו) במשנה. ומ"ש ונותנין בצד כל מערכה כלי שיש בו
קומץ לבונה וכו' כתוב בתורה ונתת על המערכת לבונה זכה ובמשנה פרק שתי הלחם אמרינן
שהיה בשני בזיכין. ומ"ש ושולים היו לבזיכים וכו'. בברייתא פרק תמיד נשחט (דף ס"ד):
ובתוספתא דמנחות פ"א. ומה שכתב בצד כל מערכה. הוא כאבא שאול דאמר [מנחות צ"ו].
ונתת על המערכת לבונה זכה הוא כמו ועליו מטה מנשה שפירושו אצלו ופסק כמותו מפני
שדעת רבי שם [דף ס"ב]. גבי הנפת לחם וכבשים כמותו והלכה כרבי משום דמפרשי
אמוראי טעמו ועוד דבפ' הקומץ [דף כ"ו: כ"ז] בעו ר' יצחק אליביה כן כתב הר"י קורקוס
ד"ל:

לְבוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר 'וְנִתְּתָה עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבוֹנָה זָכָה'. וְכָלִי זֶה
הוּא הַנִּקְרָא בְּזָף. נִמְצְאוּ שְׁנֵי קִמְצֵי לְבוֹנָה בְּשְׁנֵי הַבְּזִיכִין.
וְשׁוּלִים הָיוּ לְבְּזִיכִין כִּדִּי שִׁנְיָחוּם עַל הַשְּׁלֶחָן:

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הי"ד

וְשִׁמוּנָה וְעִשְׂרִים קָנִים שֶׁל זָהָב **מ** כָּל אֶחָד מֵהֶן כִּחְצֵי קָנָה
חִלּוּל הָיוּ לוֹ. אַרְבָּעָה עָשָׂר לְסֹדֶר זֶה וְאַרְבָּעָה עָשָׂר לְסֹדֶר
זֶה. וְהֵם הַנִּקְרָאִים 'מִנְקִיּוֹתָיו'. וְשְׁנֵי הַבְּזִיכִין שֶׁמִּנְיָחִין
בָּהֶן הַלְבוֹנָה עַל הַשְּׁלֶחָן בְּצֵד הַמַּעֲרֶכֶת הֵן הַנִּקְרָאִין
'כְּפוֹתָיו'. וְהַדְּפוּסִין שְׁעוֹשִׂין בָּהֶם לֶחֶם הַפָּנִים הֵם
הַנִּקְרָאִים 'קַעְרוֹתָיו':

עין משפט ד. הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הי"ב

הַשְּׁלֶחָן הָיָה אֲרָכּוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר טַפַּח וְרַחְבּוֹ שֵׁשֶׁה
טַפָּחִים. **ו** וְהָיָה מִנְּחָ אֲרָכּוֹ לְאַרְךָ הַבֵּית וְרַחְבּוֹ לְרַחֲב

מ. כִּסֵּף מִשְׁנָה: וּמִי"ש וּכ"ח קָנִים שֶׁל זָהָב כֹּל אֶחָד מֵהֶם כִּחְצֵי קָנָה חִלּוּל הָיוּ לוֹ וכו'. מִשְׁנָה
שֵׁם (דף צ"ו). וְמָה שֶׁכָּתַב וְהֵם הַנִּקְרָאִין מִנְקִיּוֹתָיו. שֵׁם בַּגְמָרָא (דף צ"ז) וּפְרָשׁ"י עַל שֵׁם
שִׁמְנִיקִים אֶת הַלֶּחֶם מַעֲיָפוֹשׁ. וּמִי"ש וְשְׁנֵי הַבְּזִיכִין שֶׁמִּנְיָחִים בָּהֶם הַלְבוֹנָה וכו' הֵן הַנִּקְרָאִים כְּפוֹתָיו
וְהַדְּפוּסִים שְׁעוֹשִׂין בָּהֶם לֶחֶם הַפָּנִים הֵם הַנִּקְרָאִים קַעְרוֹתָיו. גַּם זֶה שֵׁם בַּגְמָרָא:

נ. כִּסֵּף מִשְׁנָה: הַשְּׁלֶחָן הָיָה אֲרָכּוֹ י"ב טַפַּח וְרַחְבּוֹ שֵׁשֶׁה. בִּפְרָק שְׁתֵּי הַלֶּחֶם (דף צ"ו) תָּנַן
הַשְּׁלֶחָן אֲרָכּוֹ עֶשְׂרֵה וְרַחְבּוֹ חֲמִשָּׁה וכו' דְּבַר ר' יְהוּדָה ר' מַאִיר אוֹמֵר הַשְּׁלֶחָן אוֹרְכּוֹ
י"ב וְרַחְבּוֹ שֵׁשֶׁה וּפִירָשׁ"י אֲרָכּוֹ י' וְרַחְבּוֹ ה' כְּדִכְתִּיב אֱמֹתִים אֲרָכּוֹ וְאֵמָה רַחְבּוֹ ור' יְהוּדָה
לְטַעֲמִיָּה דֹאמֵר אֱמֹת כָּלִים בְּאֵמָה בֵּת חֲמִשָּׁה וכו' וְרַבִּי מַאִיר לְטַעֲמִיָּה דֹאמֵר כָּל הָאֱמֹת הָיוּ
בִּינוּנוֹת וצָרִיךְ טַעַם לְמָה פֶּסֶק כִּר' מַאִיר וְאִפְשָׁר שֶׁטַעֲמוּ מִפְּנֵי שֶׁשְׁנִינוּ שֵׁם בְּמִשְׁנָה דֹאבָא
שְׁאוּל ס"ל כּוּוֹתִיָּה. וּמִי"ש וְהָיָה מִוְנַח אֲרָכּוֹ לְאוֹרֶךְ הַבֵּית וכו' וְכֵן שֶׁאֵר כָּל הַכָּלִים אֲרָכּוֹ לְאוֹרְכּוֹ
שֶׁל בֵּית. מִשְׁנָה שֵׁם: וּמִי"ש חוּץ מִן הָאוֹרֶן שֶׁהָיָה אֲרָכּוֹ לְרוֹחֵב הַבֵּית. שֵׁם (דף צ"ח) תָּנּוּ רַבָּנָן
כָּל הַכָּלִים שֶׁבִּמְקֹדֶשׁ אֲרָכּוֹ שֶׁל בֵּית חוּץ מִן הָאוֹרֶן שֶׁאֲרָכּוֹ לְרוֹחֵב שֶׁל בֵּית וכו' מִדְּבָדִי

כך היו מונחין ובדיו מנ"ל דתניא ויאריו הבדים יכול לא היו נוגעים בפרוכת ת"ל ויראו אי ויראו יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין ת"ל לא יראו החוצה הא כיצד דוחקין וכולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה שנאמר צרור המור דודי לי בין שדי ילין ומנ"ל דבדיו לפותיא דארון הו יתבי דילמא לארכו דארון הו יתבי אמר רב יהודה תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתגי להו ומנ"ל דבארבעה הו דרו להו דכתיב ונסעו הקהתים תרי נושאי המקדש נמי תרי. ופירש"י כל הכלים כגון שלחנות ארכן לארכו של בית ממזרח למערב וכו'. [ובדיו] מנ"ל דכך היו בדיו מונחים ממזרח למערב וכו'. פרכת היתה פרוסה בפתח בית קדשי הקדשים וכו'. כמין שני דדי אשה אלמא בדים ממזרח למערב קיימי ראשן אחד למערב וראשן אחד למזרח בתוך הפתח וש"מ רחבו של ארון ממזרח למערב שהיה ארכו של בית. תרי גברי באמתא ופלגא אי הו בדים לארכו לא היה בין בד לבד אלא שתי אמות ומחצה עכ"ל: ומ"ש וכן נרות המנורה היו כנגד רוחב הבית בין הצפון ובין הדרום. בפרק שתי הלחם (דף צ"ח:) אמרינן דרבי סבר דמנורה מזרח ומערב ור' אלעזר בר' שמעון סבר צפון ודרום ואמרינן דטעמא דרבי משום דכתיב בנר מערבי יערוך אותו לפני ה' מכלל דכולהו לאו לפני ה' ואי ס"ד צפון ודרום כולהו נמי לפני ה' נינהו ור' אלעזר בר' שמעון וכו' הא כתיב יערוך אותו דמצדד להו אצדודי דתניא אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי צד אמצעי. ופירש"י מזרח ומערב הג' קנים במזרח והשלשה במערב. מדכתיב בנר מערבי לפני ה' דכתיב יערוך אותו וכו' לפני ה' דמשמע אותו לפני ה' ואין אחר לפני ה' אלמא חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדשי הקדשים אלמא מזרח ומערב היו מונחים והחיצון של צד מערב קרי ליה נר מערבי דאי בצפון אשתכח דכולהו פי הפתילות שוות למערב וכו'. והכתיב אותו דמשמע א' לפני ה' ותו לא. מצדד להו אצדודי לעולם צפון ודרום מנחי ואפ"ה ליכא אלא חד כלפי מערב והיינו אמצעי שפי הפתילה כלפי מערב ושאר הפתילות מצודדות פיהן כלפי האמצעי שג' של צד צפון מצודדות כלפי דרום ושלשה של צד דרום מצודדות כלפי צפון. אל מול פני המנורה אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים ומשמע קרא אותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותם של מערב. ובר"פ במה מדליקין (דף כ"ב: ד"ה נר מערבי) כתב רש"י למ"ד מזרח ומערב היו מונחים סדר הקנים קרי מערבי נר שני שבצד החיצון שהוא במזרח ולמ"ד צפון ודרום [היו] מונחים האמצעי קרי מערבי על שם שהיה פיו כנגד מערב וכל שאר נרות כלפי האמצעי דכתיב אל מול פני המנורה דהיינו אמצעי יאירו וגו' של צפון היו פונים לדרום ושבדרום פונים לצפון. נרות לוצ"ש של זהב עכ"ל. ואע"ג דהלכה כרבי מחבירו פסק רבינו כר' אלעזר בר' שמעון משום דקרא דאל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מסייע ליה, ואין לומר שטעם רבינו משום דהוה עדיף מיניה בתורה כדאיתא בפ' הפועלים שאף ע"פ כן לא יצא מגדר חבירו ותדע שהרי בפ"ח מהלכות כלי המקדש פסק כרבי לגבי ר"א בר' שמעון: וכתב הראב"ד וכן נרות המנורה היו כנגד רוחב הבית בין הצפון והדרום. א"א זה הוא מחלוקת תנאים וכו'. ומשנה זו פ"ג דתמיד ומדקתני נרות מזרחיים משמע ודאי דאיתא כמ"ד מזרח ומערב היו מונחים דאילו למ"ד צפון ודרום לא שייך למיתני מזרחיים ולא מערביים אלא צפוניים או דרומיים ואין מזה השגה על רבינו שהוא סובר שמשנה זו כרבי

הַבֵּית. וְכֵן שָׁאָר כָּל הַפְּלִים שֶׁבְּמִקְדָּשׁ אֲרָכָן לְאַרְכּוֹ שֶׁל
בֵּית וְרֹחֶבֶן לְרֹחֵב הַבֵּית חוּץ מִן הָאָרוֹן שֶׁהִיא אֲרָכּוֹ
לְרֹחֵב הַבֵּית. וְכֵן גִּירוֹת הַמְּנוּרָה כְּנֶגֶד רֹחֵב הַבֵּית בֵּין
הַצָּפוֹן וּבֵין הַדָּרוֹם:

דף צח:

עין משפט א.ב. הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הי"ב
עין בסעיף הקודם

עין משפט ג. הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג ה"ח

שֵׁשֶׁת הַגִּירוֹת הַקְּבוּעִים • בְּשֵׁשֶׁת הַקְּנִים הַיּוֹצְאִים מִן
הַמְּנוּרָה כָּלָן פְּנִיָּהֶם לְנֵר הָאֲמֻצָּעִי שֶׁעַל קְנֵי הַמְּנוּרָה וְזֶה
הַנֵּר הָאֲמֻצָּעִי פָּנָיו כְּנֶגֶד קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים וְהוּא הַנִּקְרָא נֵר
מַעֲרָבִי:

ולא קי"ל כוותיה וכ"כ רבינו בפירוש המשנה ואין להקשות דסתם מתני' דפרק שתי הלחם
אתיא כרבי דקתני כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית דההוא כללא לאו דוקא דהא
ארוך לכ"ע ארכו לרחבו של בית כמו שנתבאר ואדרבה יש להוכיח דאתיא כר"א בר"ש
ותנא ושייר ארוך ונרות דאי כרבי דלא שייר אלא ארוך קשיא מאי שייר דהאי שייר:

ס. כסף משנה: ומ"ש ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולם פניהם
לנר האמצעי שעל קני מנורה וכו'. בפרק שתי הלחם (דף צ"ח:) תניא אל מול פני המנורה
יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדידין פניהם כלפי נר אמצעי ופירש"י האמצעי עומד על
גופה של מנורה והשאר על הקנים ומשמע קרא אותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותה
של מערב. ומ"ש וזה הנר האמצעי פניו כנגד קדשי הקדשים והוא הנקרא נר מערבי. יתבאר
לקמן בפרק זה: